

ВІДГУК

офіційного рецензента

кандидата педагогічних наук, доцента

Осадчої Тетяни Всеволодівни

на дисертаційне дослідження **Тун Лінґе**

на тему «Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом»,

подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії

в галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка

за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

1. Актуальність теми дисертаційної роботи

Актуальним завданням сучасної мистецької освіти в умовах глобалізаційних процесів та визнання ролі мистецтва як засобу духовного становлення особистості, є підвищення вимог до професійної підготовки сучасного вчителя. На реалізацію цього завдання спрямоване посилення уваги педагогічної спільноти до підвищення рівня підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва, їх фахової компетентності й здатності до професійної діяльності в умовах існуючих реалій у галузі освіти й культури.

Одним із важливих питань сьогодення є посилення уваги до ціннісних орієнтацій, самосвідомості, способів спілкування й творчої самореалізації сучасних школярів та підвищення ефективності благодійного впливу освітньої системи на їх удосконалення. У галузі музичного мистецтва вирішення цього завдання нерозривно пов'язане з питаннями розвитку спеціальних музичних здібностей школярів, які закладають підґрунтя заохочення учнів до музично-пізнавальної діяльності й оволодіння навичками музикування, а з цим – і сприяння їх особистісному, духовному й соціокультурному становленню.

Зазначене свідчить що обрана Тун Лінґе тема наукового дослідження «Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом» є актуальною та необхідною.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дослідження Тун Лінґе виконане відповідно до наукової теми: «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми» кафедри музичного мистецтва і хореографії факультету музичної та хореографічної освіти (реєстраційний номер 0120U002017) державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

3. Наукова новизна та практична значущість одержаних результатів

Результати дисертаційного дослідження Тун Лінґе містять науково-теоретичну новизну і практично значущі результати, в яких визначено, що в роботі уперше:

– науково обґрунтовано методикау підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом як наскрізним, та за здоров'язбережувальним, особистісно-розвивальним, системним, рефлексивним та інноваційним підходами;

– розроблено структуру музичних здібностей у компонентно-горизонтальному, ієрархічно-вертикальному та функціонально-діяльнісному векторах, обґрунтовано власне розуміння авторкою структури музичних здібностей, яка представлена як цілісний феномен, утворений синтезом його компонентно-горизонтальних, ієрархічно-вертикальних та функціонально-діяльнісних складників;

– надано визначення фенотипу музичних здібностей учнів, особливості якого позначаються на стилі їхньої пізнавальної, комунікативної, виконавсько-творчої діяльності та акцентовано увагу на особливостях їх прояву у школярів сучасної генерації;

– схарактеризовано поняття підготовка і підготовленість майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей, визначено структуру останнього, яка проявляється у сформованій мотивації до самостійної інтеграції психолого-педагогічних, теоретико-музикознавчих, методичних знань і вмінь щодо розвитку музичних здібностей сучасних школярів, розвиненій рефлексивній свідомості, здатності до ефективної творчо-розвивальної діяльності та її самовдосконалення;

– виокремлено структурні компоненти підготовленості студентів до майбутньої музично-розвивальної діяльності, а саме: мотиваційно-аксіологічний, когнітивно-фаховий, рефлексивно-прогностичний, розвивально-креативний;

– представлено модель підготовки студентів до розвитку музичних здібностей школярів, яка містить комплекс взаємопов'язаних наукових підходів, принципи їх реалізації, педагогічні умови й методи вирішення завдань дослідження, етапи його впровадження та критерії оцінювання отриманих у процесі формувального експерименту результатів.

Практична значущість результатів дослідження полягає в розробленні критеріально-діагностичного апарату і методики діагностики рівнів підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів, перспективах застосування методики підготовки здобувачів в єдності комплексу пропонованих методів і технологій,

можливості використання результатів дослідження в процесі підготовки майбутніх учителів до фахової діяльності, в системі післядипломної освіти та під час фахового самовдосконалення як українських, так і китайських фахівців.

4. Повнота викладу матеріалу дисертації в публікаціях

Основні теоретичні положення та отримані результати дослідження висвітлено в 9 публікаціях автора, 3 з яких надруковано у наукових фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному науковому періодичному виданні, 5 – апробаційного характеру, в яких повністю відображено сутність положення дисертації. Результати дослідження також пройшли апробацію на 11-ти Міжнародних та 2-х Всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Ступінь обґрунтованості наукових положень

Головні положення дисертації відображені авторкою в анотації, в якій в узагальненій формі висвітлено зміст трьох розділів роботи.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульовано науковий апарат дослідження; окреслено його завдання, методологічне та теоретичне підґрунтя; представлено наукову новизну і практичне значення отриманих у формувальному експерименті результатів, відомості про апробацію і впровадження основних положень роботи в педагогічну практику; визначено структуру дисертації, яка розкриває логіку дослідження обраної проблеми.

У першому розділі – *«Теоретичні засади підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів»* – здійснено порівняльний аналіз здобутків вітчизняних та зарубіжних вчених, що дозволило авторці уточнити зміст поняття «музичні здібності» та їх структуру, в якій представлено власну позицію дослідниці щодо значущості та ієрархії окремих компонентів цілісного феномену. Так, визначено системо-утворювальну роль ладового почуття, визначено провідні компоненти музичних здібностей – дискретно-організовані ритмове й гармонічне почуття, а також допоміжну роль компонентів, пов'язаних із виразністю музичного мовлення. Схарактеризовано специфіку функціонально-діяльнісного аспекту в прояву музичних здібностей, який стосується особливостей виду діяльності та анатомічно-психофізіологічних і психологічних задатків особистості, що впливають на сприйняття, виконавство і творчість суб'єктів освітньо-музичної діяльності.

Визначено сутності поняття «підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів», вибудовано структуру

підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів у єдності мотиваційно-аксіологічного, когнітивно-фахового, рефлексивно-прогностичного, розвивально-креативного компонентів.

У другому розділі – *«Методологічне та методичне забезпечення підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів»* – обґрунтовано методологію та методику підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів, яка містить наукові підходи – антропологічний як наскрізний, а також здоров'язбережувальний, особистісно-розвивальний, системний, рефлексивний та інноваційний; принципи їх реалізації, головними з яких визнано: принцип особистісної полімотивації; налаштованості на індивідуалізовано-особистісне впровадження формуально-розвивальних завдань в умовах колективної форми навчання; цілеспрямованої реалізації оздоровчих потенцій музично-розвивальних завдань; взаємодії зі школярами із забезпеченням особистісно-психологічної підтримки; надання компенсаторно-розвивального вектору музичним завданням; спонукання до аналітично-корекційної діяльності, творчої екстраполяції власного досвіду в розвивально-педагогічну практику; багатофункціонального призначення навчального матеріалу та ін.

Обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом, а саме: стимулювання в здобувачів свідомо-умотивованого ставлення до проблеми ефективного розвитку індивідуальних музичних здібностей школярів; гармонізація традиційних та інноваційних методів і технологій у підготовці майбутніх фахівців до розвитку музичних здібностей школярів; активізація пошуково-пізнавальної та творчо-продуктивної діяльності, спрямованої на розвиток музичних здібностей сучасних школярів. Представлено блоки методів, спрямовані на їх реалізацію в освітньому процесі.

У третьому розділі роботи – *«Зміст і результати експериментально-дослідної роботи з підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом»* – представлено розроблений здобувачкою діагностичний апарат та процедуру впровадження діагностичних зрізів за обґрунтованими критеріями : спонукально-мобілізаційним, фахово-гностичним, діагностично-проективним, творчо-діяльним та відповідними показниками; виявлено рівні підготовленості майбутніх фахівців до розвитку музичних здібностей школярів: творчо-результативний, самостійно-репродуктивний, репродуктивно-наслідувальний і початково-індиферентний; визначено типові недоліки у підготовленості респондентів до ефективного розвитку музичних здібностей школярів.

Представлені в роботі зміст, перебіг та результати формувально-експериментальної частини дослідження, методичну винахідливість і оригінальність представлених у роботі методів і технологій підготовки студентів до майбутньої фахово-розвивальної діяльності, особливо – демонстрацію досвіду їх екстраполяції здобувачами на останньому етапі експерименту у процесі занять зі школярами, – заслуговують на високу оцінку.

Доведення статистичної вартісності розбіжності за всіма критеріями наприкінці формувального експерименту, здійснене за допомогою багатофункціонального критерію ϕ^* Фішера, підтвердило, що розроблена дисертанткою методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом є ефективною, а її застосування в процесі здобуття освіти вчителями в закладах вищої музично-педагогічної освіти є доцільним.

Загальні висновки висвітлюють результати, отримані Тун Лінґе в процесі дослідження. У 8 додатках наведено матеріали, використані під час діагностування здобувачів, приклади методичних посібників, допоміжних приладь та оформлення інформаційних презентацій.

5. Оцінка змісту й оформлення дисертації

Дисертаційна робота логічно структурована і містить анотацію вступ, три розділи, висновки до кожного розділу і загальні висновки, список використаних джерел, додатки. За структурою та змістом робота відповідає діючим нормативним документам, стиль викладу матеріалів дослідження стилістично грамотний, переконливий і зрозумілий.

Ознайомлення з представленими матеріалами дає підстави стверджувати, що дисертаційне дослідження Тун Лінґе є цілісною, самостійною, завершеною працею, пройшло належну апробацію та відповідає вимогам МОН України.

6. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Позитивно оцінюючи результати, представленої Тун Лінґе дисертаційної роботи, хочемо висловити деякі зауваження та побажання, що мають дискусійний характер:

1. На наш погляд, недостатньо повно розкрито сутність поняття «музичність» і його співвідношення з ключовим поняттям дослідження – «музичні здібності».

2. Було б доцільно більш повно схарактеризувати вживане поняття «часткового гальма» як такого, що заважає природному розвитку музичних здібностей школярів, що надало б більшої переконливості представленим у дисертації формам роботи, спрямованим на подолання означених перешкод.

Однак зазначені зауваження та побажання не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

6. Загальний висновок

Визнання актуальності дослідженої проблеми, обґрунтованості, достовірності, теоретичної та практичної значущості головних положень рецензованої роботи дає підстави зазначити, що дисертація Тун Лінґе на тему «Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку музичних здібностей школярів за антропологічним підходом» має завершений, цілісний, авторський характер і відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор, Тун Лінґе заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Рецензент –
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри диригентсько-хорової підготовки
Південноукраїнського національного
педагогічного університету
імені К.Д. Ушинського

Тетяна ОСАДЧА

